

(227), to mi ni jasno . . . In k čemu vsebina Mencingerjevih povestij? . . .

V svoji lani v tem listu objavljeni oceni dra. Glaserja „Zgodovine slovenskega slovstva“ sem med ostalim izrazil tudi željo, da bi bila naša književnost nove in zlasti najnoveje dobe opisana po sestavnih skupinah pojedinih književnih strok, a ne v kronološkem redu pisateljev. In isto sedaj ponavljam kot glavno načelo svoje pri zgodovini slovenske književnosti. Neki cenjen pisatelj naš je menil, čitajoč one podatke, da hočem bibliografijo, katere nam je sicer res tudi jako treba. No, nisem zahteval in ne zahtevam baš bibliografije kot take v zgodovini sami; nego način pri Šafařiku in v Letopisih Maticice, kakor sem tam omenjal, naj bi bil samo primer za temelj ali nekako okostje, na katerem bi bile zgrajene književne skupine z ozirom na predmet dotičnih knjig. Oddelek „Slovstveni pregled“ naj bi bil pisatelj dr. Glaser rajši primerno in vsestranski razširil v pragmatični zvezi, vsprejemši v njega razložito ves naslednji oddelek o „pisateljih“, pa ne bi tedaj trebalo v posebnem oddelku ne imen ne vse ostale tvarine ponavljati. Bibliografija bi naj bila v posebni prilogi; toda nikakor ne tako, kakor se nahaja v Glaserjevi „Zgodovini slovenskega slovstva“ zopet v III. delu. Tu so zabeleženi dotični pisateljev zaporedoma, kakor so bili opisani v sami zgodovini, naslovi knjigam in spisom in naznačena glasila ali listi, v katerih so ti in oni sestavki njihovi; a pred njimi tudi „viri“ za dotične pisatelje in zatem še kake „opomnje“, to vse tako pomešano, da nimamo v tem baš nikakega pravega pregleda o slovenskem knjigopisju. Uzor nam je zopet tu Šafařik in bibliografija Maticice. Življenjepisni podatki bi mogli biti istotako dodani na koncu knjige zgodovine; a v imeniku naj bi pri vsakem pisatelju zaporedne številke kazale strani, kjer se njegovi spisi omenjajo v sami zgodovini ozir. v knjigopisju, kakor je zopet v Šafařiku. V tako sistematski spisan „Zgodovini slovenske književnosti“ bi lahko videli v poučnem pregledu ves literarni napredek Slovencev v obče in v pojedinih strokah posebe; imeli bi pregledno sestavljeno bibliografijo, in bi se mogli razgledati tudi v samih piscih. Dočim nam je profesor Glaser prikazal le bolj pojedine pisatelje vsakega za sebe, a ne da bi nam bil podal skupne slike književnosti naše v celoti. — No, ako res Slovenci „še nimamo celotne slike našega duševnega gibanja do najnovejšega časa“, kakor sicer pripomenja dr. Glaser v predgovoru III. zvezku, imamo jo le torej vendar sedaj; pa se zato nadejamo, da nam jo tako gospod pisatelj poda vsaj v bodočem zvezku svoje „Zgodovine slovenskega slovstva“, v najnovejši dobi. *Andrej Fekonja.*

Hrvaška književnost.

Knjige „Maticice Hrvatske“ za leto 1897.

Bez svrhe. Slika iz života. Napisali Osman-Aziz. (Zab. knjiž. sv. CCI—CCIII). 8°. Str. 204. Cena 75 novč. — Marljiva mlada pisateljica Hercegovca (Osman Hadžić in I. Mličević) stopata že v tretje pred čitatelje Hrvatske Maticice. Namen jima je: prizigati luč prosvete med svojimi rojaki mohamedanci po Bosni in Hercegovini. „Bez svrhe“ je nekako nadaljevanje poprejšnjih del „Bez nade“ in „Na pragu novoga doba“, le s tem razločkom, da v zadnjem delu pisateljice še bolj jasno in odkrito učita. Pa saj tudi nista tega dela naslovila „povest“, ampak „slika iz života“, kar je v resnici, ker nam je v njej živo naslikano gnilo in brezkoristno stanje tako zvanih medres (šol, kjer se vzgajajo hodže), neznanje in pa hlinjenje hodž, prirajeno sovraštvo proti vsakemu napredku in novotarji, slabo versko poznavanje, sploh malomarnost naroda za napredovanje na prosvetnem in gospodarskem polju. Pisateljica stamarsikatero pikro povedala svojim rojakom, poznavaoč njihovo malomarnost, zaslepljenost in fanatični upor proti napredku, posebno v onih faktorjih, kateri so na to v prvem redu poklicani, kakor so hodže. Želeč, da bi se njuni rojaki v prosveti z zapadnimi narodi povsem zjednačili, priporočata prepoved na vsaki strani, a najpopreje v obitelji. „I muhamedanske majke moraju imati nešto naobrazbe, jer one udaraju temelj odgoju!“ — pravita. Ravno tako silita svoje rojake v šole, a ne v šole, kakor so bile starodavne medrese, kjer se je z lenostjo ubijal duh in mišljenje, ampak šole novodobne, kjer bodo zajemali res pravo znanje, kjer se jim bo vcepila želja za napredkom. Ob jednom pa poudarjata pisateljica na več mestih ljubezen do hrvaške domovine, do domačega jezika in knjige. Upajmo, da se bo knjiga razširila med bosanskimi rojaki, marsikateremu oči odprla in zacelila vsaj nekoliko starih ran, katere ovirajo napredek drugače zelo darovitega in žilavega naroda. Knjiga, dasi ji je glavni namen učiti in odgojevati, je vendar zanimiva. Razdeljena je na kratke oddelke in pisana v lepem narodnem jeziku, katerega kvarijo le mnoge turške besede. Ne vem, čemu mnogi pisatelji teh besedij toliko rabijo in kaj jih opravičuje. Če se že semtertje po potrebi katera rabi, dobro bi bilo, da pisatelj vsaj prvič v oklepajih napiše hrvaški izraz, ker jih bo gotovo mnogo čitalo to knjigo, ne da bi razumeli mnogih turških besedij.

Dve pripoviesti. Napisao Vjenceslav Novak. (Zab. knjižnice sv. CCIV—CCV.) 8°. Str. 159. Cena 50 novč. — „Vienac“ je v svoji letošnji 10. številki priobčil sliko in kratek životopis Vjenceslava Novaka, kateri je gotovo jeden izmed najbolj darovitih in plodovitih hrvaških pisateljev. V našem listu so bile Novakove povesti že večkrat ocenjene, pa mislim,